

زیر آسمان فیروزهای

پیام تسلیت اصغر فرهادی برای درگذشت علی معلم

● شرق: اصغر فرهادی، کارگردان برگزیده اسکار، در پیامی به درگذشت علی معلم واکنش نشان داد. این فیلم‌ساز سینمای ایران که به دلیل ساخت فیلمش این روزها در اسپانیا حضور دارد، این چنین نوشت: «علی جان، ناباورانه خبر سرفت را شنیدم و با حسرت و افسوس تلاش دارم آخرین دیدارمان را که همین چند هفته پیش بود، مرور کنم؛ شاید در لایه‌لای گفته‌ها و رفتار ت نشانه‌ای بیابم برای تعبیر آن به رفتن زود هنگام و بی‌بازگشت؛ ولی هر آنچه به یاد می‌آورم، نه‌تنها از دیدار آخر؛ که از همه دیدارهایمان همه نشانه‌هایی هستند از میل به زندگی. عشقت به خانواده، مهرت به دوستان، لبخند شیرین گره‌خورده‌ات بر چهره، شور و هیجان سخن‌گفتن‌هایت، رنگ‌های زنده لباس‌هایت، آبی فیروزه‌ای انگشترهایت، شعر سعدی و حافظ در میان گفته‌های حتی روزمره‌ات و همه نشانه‌های زندگی که از دل صاف و بی‌کیفیات برمی‌آمد. آذر خانم عزیز، امید و ایمان دوست‌داشتنی برایتان آرزوی بردباری دارم، در برابر این اندوه فراموش‌ناشدنی.»

مکاشفات درخت در فرهنگ‌سرای نیاوران

● شرق: در واپسین روزهای سال دو هنرمند و یک اجرای چندرسانه‌ای مهمان فرهنگ‌سرای نیاوران خواهند بود. علی اتحاد و علیرضا امیرحاجی در پروژه‌ای با عنوان «مکاشفات درخت» ایده‌هایی در زمینه پرفورمنس، موسیقی، ویدئو و چیدمان را به نمایش می‌گذارند. ایده‌هایی که با تاکید و تمرکز روی مفهوم طبیعت، آرامش، خلوص و سکوت شکل جدیدی از اجرا را ارائه می‌دهند. این پروژه که به آهنگ‌ساز فقید و برجسته ژاپنی تورو تاکه میتسو تقدیم شده با تأثیر گرفتن از هنر و دیدگاه هستی‌شناختی ذن‌بودیسم، ترکیبی است هماهنگ در ستایش طبیعت، زمین و درخت که شاید یادآوری و هشدار ی نیز در زمینه ازدست‌دادن ارزش‌های طبیعی نیز محسوب شود. پروژه چندرسانه‌ای «مکاشفات درخت» با مشارکت سفارت ژاپن و فرهنگ‌سرای نیاوران امروز بیست‌ونجم اسفند ساعت ۱۸ در گالری اصلی فرهنگ‌سرا به اجرا گذاشته خواهد شد. ورود برای عموم آزاد و رایگان است.

رضا آشفته: داود فتحعلی‌بیگی، بازیگر، کارگردان، نویسنده و پژوهشگر نمایش‌های آیینی و سنتی است که برای دوره هجدهم جشنواره بین‌المللی آیینی و سنتی که در شهریور ۹۶ برگزار می‌شود، به‌عنوان دبیر دعوت به کار شده و تاکنون برخی از متون آماده برای بازبینی اعلام شده‌اند و ما درباره چند و چون این دوره با او گفت‌وگو کرده‌ایم:

آآیا دوره هجدهم نسبت به دوره‌های قبل تفاوت‌هایی خواهد داشت؟

آنچه مهم است این است که در هر دوره به دلیل رویکرد پژوهشی که در بخش‌های آیینی و سنتی داریم و در آن برای هر دوره آیین‌های تازه‌ای را از سراسر ایران پیدا و در جشنواره معرفی می‌کنیم، جشنواره هر دوره با دوره‌های پیشینش متفاوت خواهد شد. ما همچنین در دوره هجدهم، به طور رسمی بخش کودک و نوجوان را افزوده‌ایم و این خود حرکتی جدی برای آن است که بچه‌ها از سنین کودکی بتوانند با فرهنگ ملی آشنا شوند و نسبت به آن آگاه و درواقع مروج و حامی این میراث فرهنگی باشند. درعین‌حال در تمام این دوره‌ها با تغییراتی همراه بوده است، چنانچه در سال‌های آغازین، کمتر گروهی حاضر به شبیه‌خوانی در جشنواره می‌شد و فقط گروه هاشم فیاض خدارحمتی بود که در جشنواره شرکت می‌کرد اما به‌تدریج گروه‌هایی متوجه شدند که از طریق جشنواره هم می‌توانند هنرشان را احیا کنند و باعث فراموشی‌اش نشوند.... همچنین در این دوره قرار است بخش‌هایی به شکل رقابتی برگزار شود.

چنان‌براین رقابتی‌شدن هم یکی از تحولات در جشنواره ۹۶ خواهد بود؟

بله...، هرچند قبلا هم رقابتی بود و بعد قطع شده اما این‌بار قرار است جدی‌تر رقابتی شود.

آآ استقبال از این دوره از سوی مقاضیان چگونه بوده است؟

نسبت به دوره قبل بنابر دریافت تقاضاها استقبال بیشتری شده است و امسال بیش از ۲۲۰ تقاضا داشته‌ایم. البته هنوز بخش مرور، شبیه‌خوانی، آیین‌های نمایشی و کودک و نوجوان مشخص نیست که با احتساب این بخش‌ها معلوم است استقبال چشمگیرتر هم خواهد بود.

آآ جشنواره در این سال‌ها در جریان کیفی آثار تولیدی چقدر مؤثر بوده است؟

از این‌منظر هم خیلی مؤثر بوده است. من از اولین دوره جشنواره که دکتر علی منتظری

علی‌ابین‌تولیداتی شرق

گفت‌وگو با داود فتحعلی‌بیگی، دبیر جشنواره آیینی و سنتی

باید تعزیه را جهانی کنیم

در کنار جشنواره هر دوره چندین کتاب نیز منتشر می‌شود که شامل مجموعه مقالات یا نمایش‌نامه یا دفتر تعزیه و مانند اینهاست. این جشنواره تا حدودی توانسته جای خالی یک مرکز آکادمیک و پژوهشی را پر کند و در عین حال لازم است متولیان امور فرهنگی در سطح کلان چاره‌اندیشی و مرکزی برای حفظ و اشاعه آن راه‌اندازی کنند و شرایطی برای هنرمندان عزیز فراهم شود که هنرشان را به شیوه آکادمیک آموزش دهند که دانشجویان ما از آن بهره‌مند شوند.

آآ چقدر این جشنواره در تولید آثار نمایشی وابسته به آیین‌های سنتی و هنرهای نمایشی قدیم تأثیرگذار بوده است؟

یادم هست که در دوره‌ای به نیشابور رفته بودیم برای اینکه نمایشی سنتی را برای جشنواره دعوت کنیم. بالاخره کشتیم و پیدا کردیم و وقتی از آنها دعوت کردیم که به اداره ارشاد شهرستان بیایند تا ما کارشان را بازبینی کنیم، چون آنها فقط در مجالس عروسی روستاها اجرا می‌کردند، همین که مدیر ارشاد متوجه این قضیه شد، چنان دادوهوار کرد که انکار اینها نجس هستند! به گروه نمایشی هم احساس توبه دست داد!! ما به برکت همین جشنواره بود که به مرور سوءتفاهم‌ها را برداشتم و حالا آدم‌های تحصیل‌کرده هم خودشان متقاضی چنین کارهایی شده‌اند و اگر به شکل نیم‌دند نیز دانشجویی بتواند بقال‌بازی را یاد بگیرد، یک گام به

جلو هستیم. اینها نکات مثبت این جشنواره است چنانچه حالا در ساری مرکز مازندران سه دوره جشنواره سیاه‌بازی برگزار شده و در آخرین دور، دو نمایش برگزیده شده‌اند که به طور مستقیم به جشنواره آیینی و سنتی راه یافته‌اند. یا در کرمانشاه شاهد برگزاری جشنواره اقوام بوده‌ایم و شاید این روال بتواند ما را در آینده متوجه اتفاقات بهتری مثل ایجاد دانشکده هنرهای نمایشی سنتی و آیین‌های نمایشی کند.

آآ آیا این تولیدات به اجرای عمومی هم می‌رسند؟

خوشبختانه اکثر این تولیدات اجرای عمومی می‌شوند و شاید برخی فقط برای فضای جشنواره تولید شده باشند و دیگر فرصتی برای اجرای عمومی نیابند یا اینکه در سالن‌های تئاتر آن‌طور که باید و شاید نشود این نمایش‌های سنتی یا آیین‌های نمایشی را اجرا کرد. به‌هرتقدیر نداشتن تالار مناسب این گونه‌های نمایشی نیز یکی از کم‌وکاستی‌های اساسی ماست که باید برای آن فکری کرد. تالار سنگلج برای اجراهای ایرانی در نظر گرفته شده، اما در تالار قاب عکسی به‌راحتی نمی‌شود نمایش‌های ایرانی را اجرا کرد و این نمایش‌ها نیازمند مکانی با معساری خاص هستند که مثل قدیم آنها را بشود در فضاهای مورد نیازش اجرا کنیم. صحنه قاب‌عکسی ویژگی‌های اجرایی نمایش‌های ایرانی را از بین می‌برد. اگر همین بخش قهوه‌خانه به جشنواره افزوده نمی‌شد، حتما کسی دیگر مرشد ترابی را به خاطر نمی‌آورد. او در جشنواره مطرح شد و با ضبط چند برنامه تلویزیونی توانست هنر نقالی را به مردم بشناساند. همچنین فیلم‌های آموزشی‌اش در دسترس هست که بشود همچنان به علاقه‌مندانش نقالی را آموخت.

آآ آیا با این همه اهمیت که جشنواره آیینی و سنتی دارد، از حمایت لازم برخوردار است؟

من امیدوارم که این حمایت‌ها جدی‌تر شود، چنانچه یوچینو باربا که پس از جشنواره فجر به تهران آمد و نمایش درخت را هم اجرا کرد، شبی به دین شبیه حر آمد و گفت که چرا این هنر‌تان را به جهان معرفی نمی‌کنید؟ و البته مهندس شفیع‌ی مدیر مرکز هنرهای نمایشی هم ابراز علاقه‌مندی کرد؛ اما این نیازمند توجه و برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری است و باید که از این هنرها حمایت اساسی بشود که بتوانیم گام‌های بزرگی برای رشد و معرفی‌اش در سطح جهانی برداریم.

در مراسم تودیع و معارفه رؤسای سازمان سینمایی مطرح شد

ایوبی: در این سال‌ها تمام‌قد

از سینما حمایت کردم

سینما نیازمند آغوش گرم بود. او به افزایش مخاطب در سینمای ایران کمک کرد. گروه «هنر و تجربه» هم یکی از مهم‌ترین اتفاقات سینمای ایران بود که با پیشنهاد ایوبی شکل گرفت. حالا هم به آقای حیدریان نیز خوشامد می‌گویم». ابطی، مدیرعامل مؤسسه رسانه‌های تصویری و یونس شرک‌خواه، استاد دانشگاه و روزنامه‌نگار نیز در بخش دیگری از این مراسم صحبت کردند. شرک‌خواه گفت: «حجت‌الله ایوبی از دوستان من است و از او می‌خواستم که سینما را به اهلس بدهد». سپس ایوبی گفت: «روزهای اول حضورم در سینما مصادف شد با چاپ کتابم که این مسئله کاملا تصادفی بود. در مراسمی خانم بنی‌اعتماد درباره من گفت و دلم لرزید. دعا کردم که آبروی آنها را در این سمت جدید حفظ کنم. هفته گذشته مجمع عمومی خانه سینما برگزار شد و ما با دوستان دیگر در همان خانه سینما جلسه‌ای دیگر داشتیم. همه می‌داند خانه سینما ضروری است و چقدر همه به آن احتیاج دارند. امروز فقط یک صندلی جابه‌جا می‌شود و هیچ فرقی میان من و حیدریان وجود ندارد». وی بیان کرد: «در برخی از دوران مدیریت و به‌ویژه شش ماه اول مدیریت، من و خانوادام تهدید شدیم و تلفن‌های تهدید‌ناپذیر داشتیم». در ادامه این مراسم برای تقدیر از حجت‌الله ایوبی از منوچهر شاهسورای، محمد حیدری، علیرضا تاش، مصطفی ابطی، شعیراف از دانشگاه مطالعات جهان و حسینی از مدرسه ملی سینما روی صحنه آمدند و با اهدای هدایایی از حجت‌الله ایوبی تقدیر کردند. عضویت افتخاری ایوبی در خانه سینما یکی از هدایای امشب بود. در پایان این مراسم منوچهر شاهسورای درگذشت زنده‌یاد علی معلم را تسلیت گفت و توضیح داد در میانه مراسم خبر درگذشت علی معلم را به ما دادند.

در واپسین روزهای سال

درگذشت ۲ هنرمند دیگر

به فعالیت در تلویزیون از سال ۱۳۴۸، بازی در تئاتر از سال ۱۳۲۰، بازی در فیلم کوتاه «خیابان» (۱۳۴۶) و بازی در فیلم گاو (۱۳۴۸) اشاره کرد. طلیعه کامران، نوازنده پیش‌کسوت سنتور، شاعر و نقاش نیز شامگاه گذشته درگذشت. او که متولد سال ۱۳۰۹ بود، از اوایل اسفند به‌علت نارسایی کلیه در بیمارستان بستری شده بود. کتاب «بخش‌هایی از ردیف حبیب سماعی به روایت طلیعه کامران» و سی‌دی «یادگار حبیب، تنبک و آواز استاد حسین تهرانی» بخشی از فعالیت‌های این هنرمند است.

یادداشت روزنامه‌نگار مستغنی

گردشگری فرهنگی دم عید

لیلی فرهادپور

● نه خانه‌تکانی، نه شلوغی آخر سال، نه بارونه‌بستن برای سفر و نه خرید عید هیچ‌کدام نباید گردشگری فرهنگی را تعطیل کند؛ به‌خصوص آنکه این آخر سالی کلی کار هست که باید دید و شنید و البته یک چندتایی را هم می‌شود گذاشت برای هفته دوم عید که کمی سرمان خلوت است. درهرحال از من به شما نصیحت که عصرهای این چند روز آخر اسفند را هرجور شده خالی کنید و این برنامه‌ها را حتما ببینید:

موسیقی

پرفورمنس کاموفلاژ، کاری از رامین بهناست و طراح و کارگردانش رضا موسوی است. این پرفورمنس، تجربه‌ای است در ژانر نیوآرت؛ یعنی یک جورهایی تلفیق موسیقی با اینستالیشن، لایتینگ‌آرت، ویدئوآرت و نمایش است. موسیقی این پرفورمنس که براساس آلبوم ایران ۱۱ – آخرین اثر گروه بهنا – است، برداشت موسیقایی آهنگ‌ساز است از تهران امروز، اما از دیگر سو مهنشینی دیگر عناصر این پرفورمنس تداعی‌کننده مفهوم کاموفلاژ یا همان استتار است. طراح، در این پرفورمنس قصد دارد پیرامون پنهان‌شدن و پنهان‌ماندن، فضایی فانتزی را برای مخاطب ایجاد کند. جالب آنکه این برنامه را می‌توان به‌صورت اینترنتی تماشا کرد و حتی امکان جابه‌جایی در طول اجرا وجود دارد. کاموفلاژ را می‌توانید در یکی از روزهای آخر اسفند در گالری طراحان آزاد ببینید.

تئاتر

آخرین کار امسال محمد رحمانیان را مطمئنا نباید از دست داد. «نام تمام مداران» تا یکشنبه، ۲۹ اسفند در مجموعه کنش معاصر در حال اجراست و بازیگرانش (به ترتیب حروف الفبا) نوشین اعتماد، رؤیا پختیاری، سیما تیرانداز، سینا رازانی، سانیا سالاری، بهوش طباطبایی، مینا طبانی، هانا کامکار و آشا میروسی هستند.

اگر تانکئون نمایش «مانوس»، که تا‌زاین سه‌امی‌زاده را ندیده‌اید، این نمایش را ندیده، سال را تمام نکنید که مدیون می‌مانید! مدیون خودتان که چرا به‌موقع این مستند را درباره پناه‌جویان ایرانی به استرالیا و زندانی‌شده در جزیره‌ای دورافتاده در اقیانوس ندیدید. در بروشور این نمایش نوشته شده: دیدن این نمایش برای افراد زیر ۱۴سال، زنان باردار و بیماران قلبی توصیه نمی‌شود.

کالری

همین امروز عصر یک سر بزنید به گالری طراحان آزاد نمایشگاه ژئنا شمس‌الواعظین. اشتباه نکرید! دختر ماشاالله شمس‌الواعظین، سردبیر بی‌بدیل مطبوعات مستقل ایران، نقاشی همه‌فن‌حریف شده است. ژئنا دانش‌آموخته رشته نقاشی از دانشکده هنر و معماری است و در سال نوین، ۳۰ سالگی را پشت‌سر خواهد گذاشت. این نمایشگاه، نخستین گام مستقل او در ارائه آثارش است. آثار او را دوست فرهیخته‌های در نمایشگاه: «شاهد بینی» معرفی کرده و آن را «پرسه‌زن جهان» نامیده است. آثار نقاشی ژئنا صرف‌نظر از چارچوب آشنایی‌ام با پدرش، در نخستین گام مستقل بسیار شوق‌انگیز و امیدبخش است؛ او در آثارش انسان را‌هشده در جهان عین را از درون و بیرون مورد پرسش قرار می‌دهد و اساس زیبایی‌شناختی خود را با استفاده از شکل بیانی ویژه و کاربرد رنگ‌های سرد بر محور این چستی قرار می‌دهد.

هفته دوم عید

در هفته دوم عید تئاتر «شلتور» را از دست ندهید. شلتور نمایش مستندی از گروه آبی است درباره کارتن‌خواب‌های زن در شهر بی‌دروپیکر تهران. نویسنده شلتور ساناژ بیان است، طراح و کارگردانش امین میری و دراماتورژ و تهیه‌کننده‌اش سجاد افشاریان. از ششم فروردین تئاتر شهر برنامه‌هایش را از سر می‌گیرد. نمایش‌های «هملت» به کارگردانی آرش دادگر در تالار اصلی، «یوف کورو» به کارگردانی ناصر حسینی‌مهر در تالار چهارسو، «مرگ آسید کاظم» به کارگردانی محمد محقق منتظری در تالار سایه، «شلتور» به کارگردانی امین میری در تالار قشقایی، «برلین» به کارگردانی آریان رضایی در پلاتو اجرا، «وارونه» به کارگردانی همایون حجازی در تالار سایه، «بی‌پدر» به کارگردانی سیدمحمد مساوات در تالار قشقایی، «فصل بی‌عاری» به کارگردانی سیاوش بهادری‌راد در تالار قشقایی و «کافه پولشری» به کارگردانی الهام پناه‌نژاد در کافه‌تربای اصلی مجموعه تئاتر شهر روی صحنه می‌روند و اما سینما‌رو که باشید، خودتان فیلم‌هایتان را پیدا می‌کنید، اما هنرو تجربه‌ای‌ها را از دست ندهید و همچنین «خوب، بد، جلف» را که در این دنیای وانفسا کمی لبخند روی لب‌تان خواهد آورد. سال نو مبارک، عید خوش بگذرد.